

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBOS 2011 M. VASARIO 10 D. NUTARIMU NR. 2S-4 „DĖL TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SPRENDIMŲ, PAVEDANT VIEŠOSIOS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMĄ IR PLĖTOJIMĄ VYKDYTI UAB „TRAKŲ RAJONO KOMUNALINIŲ ĮMONIŲ KOMBINATAS“, ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS“ NUSTATYTŲ ĮPAREIGOJIMŲ NEVYKDYMO TYRIMO NUTRAUKIMO

2014 m. lapkričio 26 d. Nr. 1S-187/2014
Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2014 m. lapkričio 26 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Konkurencijos tarybos 2011 m. vasario 10 d. nutarimu Nr. 2S-4 „Dėl Trakų rajono savivaldybės sprendimų, pavedant viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimą ir plėtojimą vykdyti UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“, atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams“¹ (toliau – Nutarimas) nustatytų įpareigojimų nevykdymo tyrimo nutraukimo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

1. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimo konstatavimas

(2) Konkurencijos taryba Nutarimu, pripažino, kad Trakų rajono savivaldybės 2008 m. birželio 30 d. susitarimas Nr. T1-330 su UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“ (dabartinis pavadinimas UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“, toliau – Bendrovė) „Dėl 2004 m. rugpjūčio 6 d. Trakų rajono savivaldybės viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo sutarties Nr. T1-193 pratęsimo“² (toliau – 2008 m. Susitarimas) pažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

(3) Konkurencijos taryba Nutarime konstatavo, kad Trakų rajono savivaldybė (toliau – Savivaldybė), su Bendrove pasirašiusi Susitarimą ir be konkurencingos atrankos procedūros pratęsusi sudarytą sutartį, kuria Bendrovei vienintelei buvo pavesta vykdyti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo veiklą Savivaldybės teritorijoje³, privilegijavo šią Bendrovę kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir, neįvertinusi, kad atitinkama rinka, kurioje Savivaldybė savo sprendimu Bendrovei pavedė teikti minėtas paslaugas, yra konkurencinga, pažeidė Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

(4) Nutarimu Konkurencijos taryba įpareigojo Savivaldybę ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo Konkurencijos tarybos nutarimo leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ paskelbimo dienos panaikinti rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą 2008 m. Susitarimą arba jį pakeisti taip, kad šis Susitarimas neprieštarautų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

¹ Bylos 1 tomas, 1-11 lapai.

² Bylos 1 tomas, 12-13 lapai.

³ Nutarime atitinkama rinka apibrėžta kaip mišrių komunalinių (buitinių) atliekų surinkimas ir vežimas Trakų rajono savivaldybės teritorijoje.

2. Konkurencijos tarybos tyrimo pradėjimas dėl Nutarimu nustatytų įpareigojimų nevykdymo

(5) Nutarimo rezoliucinė dalis buvo paskelbta 2011 m. vasario 16 d. leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“. 2011 m. kovo 10 d. Vilniaus apygardos administracinio teismo nutartimi buvo pritaikyta reikalavimo užtikrinimo priemonė – Konkurencijos tarybos Nutarimo vykdymas sustabdytas iki galutinio teismo sprendimo įsiteisėjimo byloje. Nutarimo išvadų pagrįstumas ir teisėtumas buvo patvirtintas 2012 m. gegužės 30 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartimi administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2418/2011, todėl Konkurencijos tarybos Nutarimu nustatyti įpareigojimai turėjo būti įvykdyti ne vėliau kaip iki 2012 m. rugpjūčio 10 d.

(6) Nuo 2012 m. liepos 30 d. vyko Savivaldybės ir Konkurencijos tarybos susirašinėjimas dėl Nutarimu nustatytų įpareigojimų įvykdymo.

(7) Savivaldybė 2012 m. gruodžio 11 d. raštu Nr. MP3-405 informavo Konkurencijos tarybą, kad 2012 m. rugsėjo 27 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1-240 buvo priimtas sprendimas vykdyti Nutarimu nustatytus įpareigojimus pakeičiant 2008 m. Susitarimo nuostatas ir 2012 m. spalio 22 d. Savivaldybei bei Bendrovei pasirašius susitarimą dėl 2008 m. Susitarimo pakeitimo⁴. 2008 m. Susitarimas papildytas 3 punktu: „Šalys susitaria, kad Sutarties pratęsimo laikotarpiu Sutarties 10.16 punkto nuostatos yra netaikytinos. Visos kitos iš Sutarties ir šio Susitarimo kylančios Šalių teisės ir pareigos išlieka galioti pilna apimtimi, tačiau turi būti aiškinamos ir įgyvendinamos atsižvelgiant į šiame punkte išdėstytą Šalių susitarimą“⁵.

(8) Pažymėtina, kad Sutarties 10.16 punkte įtvirtinta, jog Savivaldybė įsipareigoja nesudaryti sutarčių su kitomis atliekų tvarkymo įmonėmis dėl Savivaldybės viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo. Priimtu sprendimu nebuvo pakeisti Susitarimo punktai, dėl kurių egzistavimo iš esmės buvo konstatuotas Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas, pavyzdžiui, nebuvo siūloma panaikinti Susitarimo 1 punktą, kuriuo Sutarties šalys susitaria pratęsti Sutarties galiojimą papildomam aštuonerių metų terminui, nors Nutarimu pats Susitarimas pripažintas pažeidžiančiu Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus, t.y. ir pats sutarties pratęsimo faktas buvo laikomas Konkurencijos įstatymą pažeidžiančiu veiksmu.

(9) Savivaldybės taryba 2012 m. lapkričio 29 d. sprendimu Nr. S1-300 patvirtino naujos redakcijos Savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės (toliau – 2012 m. redakcijos Taisyklės), kurios, Savivaldybės teigimu, numatė, kad komunalinių atliekų tvarkymo veikla Savivaldybės teritorijoje gali užsiimti viena arba kelios įmonės, atitinkančios Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus⁶.

(10) 2012 m. redakcijos Taisyklėse nustatyta, kad Savivaldybės teritorijoje gyventojams (fiziniams asmenims) komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas gali teikti tik Savivaldybės operatorius (operatoriai), kurį (kuriuos) Savivaldybė gali paskirti vienu iš Taisyklių 31 punkte nurodytų būdų, tuo tarpu, juridiniams asmenims minėtas paslaugas gali teikti ir kitos atliekų tvarkymo įmonės, kurios yra sudariusios sutartis su Savivaldybės administracija.

(11) Atsižvelgiant į tai, kad tarp Savivaldybės ir Bendrovės sudarytas Susitarimas buvo pripažintas pažeidžiančiu Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus ir iki 2012 m. rugpjūčio 10 d. jis nebuvo panaikintas ar tinkamai pakeistas, be to, patvirtintos 2012 m. redakcijos Taisyklės neužtikrino vienodų sąlygų atliekų tvarkymo įmonėms teikiant paslaugas Savivaldybės teritorijoje, nepriklausomai nuo to, ar paslaugos teikiamos fiziniams ar juridiniams asmenims, buvo pakankamas pagrindas įtarti, kad Savivaldybė neįvykdė Konkurencijos tarybos Nutarimu jai nustatytų įpareigojimų.

⁴ Bylos 1 tomas, 22-28 lapai.

⁵ Bylos 1 tomas, 25-28 lapai.

⁶ Bylos 1 tomas, 68-79 lapai.

3. Trakų savivaldybės sprendimai, priimti siekiant įvykdyti Nutarimu nustatytus įpareigojimus

(12) Konkurencijos taryba 2013 m. sausio 8 d. nutarimu Nr. 1S-3 pradėjo tyrimą dėl Nutarimu nustatytų įpareigojimų nevykdymo⁷.

(13) Tyrimo metu nustatytos aplinkybės ir padarytos išvados buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Viešojo administravimo subjektų veiklos skyriaus 2013 m. rugpjūčio 12 d. pranešime Nr. 5S-20 (toliau – Pranešimas)⁸.

(14) Pranešime padaryta išvada, kad 2008 m. Susitarimo pakeitimas nepašalina skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymo, nes ir toliau Savivaldybės teritorijoje atliekų tvarkymo sistema eksploatuoja vienintelis operatorius UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“, tuo tarpu nenustatyta, kad Savivaldybė būtų sudariusi galimybes kitiems ūkio subjektams teikti šias paslaugas visoje Savivaldybės teritorijoje. Nenustatyta, kad tokius Savivaldybės veiksmus būtų lėmęs įstatymų reikalavimų vykdymas.

(15) 2013 m. spalio 22 d. įvyko Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdis⁹. Jame dalyvavę Savivaldybės atstovai pripažino, jog Konkurencijos tarybos Nutarimu nustatyti įpareigojimai įgyvendinti iš dalies, kadangi liko neišspręstas klausimas dėl komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo fiziniams asmenims. Savivaldybės atstovai pažymėjo, kad siekiant tinkamai įgyvendinti Konkurencijos tarybos Nutarimu nustatytus įpareigojimus yra rengiamas naujas Savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių projektas, kurį ketinama pateikti svarstyti 2013 m. gruodžio mėnesį vyksiančiame Savivaldybės tarybos posėdyje.

(16) Atsižvelgus į šias aplinkybes, Konkurencijos taryba priėmė sprendimą atidėti Konkurencijos tarybos sprendimo „Dėl Konkurencijos tarybos 2011 m. vasario 10 d. nutarimu Nr. 2S-4 „Dėl Trakų rajono savivaldybės sprendimų, pavedant viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimą ir plėtojimą vykdyti UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“, atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams“ nustatytų įpareigojimų nevykdymo paskelbimą iki 2013 m. gruodžio 10 d.

(17) 2013 m. gruodžio 10 d. Konkurencijos taryba, įvertinusi tai, jog pasibaigus tyrimui paaiškėjo naujų aplinkybių, kurios neegzistavo tyrimo metu, t. y. jog buvo rengiamas naujas Savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių projektas, kuris buvo patvirtintas 2013 m. gruodžio 5 d. Savivaldybės tarybos posėdyje, priėmė nutarimą Nr. 2S-14, kuriuo nusprendė atlikti papildomą tyrimą dėl Konkurencijos tarybos Nutarimu nustatytų įpareigojimų nevykdymo (toliau – Papilomas tyrimas)¹⁰.

(18) Papildomo tyrimo metu nustatyta, kad Savivaldybės taryba 2013 m. gruodžio 5 d. sprendimu Nr. S1-309 patvirtino naują Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių redakciją (toliau – 2013 m. redakcijos Taisyklės)¹¹, kuri paskelbta Trakų rajono savivaldybės interneto tinklalapyje www.trakai.lt.

(19) Savivaldybė 2013 m. redakcijos Taisyklių 56 punkte nustatė, jog „Komunalinių atliekų turėtojams nurodytiems 54.1 (gyventojai (fiziniai asmenys)) ir 54.2 punktuose (įmonės, įstaigos, organizacijos, daugiabučių namų bendrijos ir kiti juridiniai asmenys), komunalinių atliekų surinkimo, pervežimo bei perdavimo naudoti ar šalinti viešąją paslaugą teikia Savivaldybės operatorius (operatoriai), jei komunalinių atliekų turėtojas nėra pasirinkęs kito Atlieku tvarkytojo vadovaujantis šių Taisyklių 57 punkte numatyta tvarka“.

(20) 2013 m. redakcijos Taisyklių 57 punktą nurodo, kad „Komunalinių atliekų turėtojais gali nesinaudoti Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos paslaugomis t.y. komunalinių atliekų surinkimo, pervežimo bei perdavimo naudoti ar šalinti viešąją paslaugą sutartiniais pagrindais šiems atliekų turėtojams gali teikti ir kitos atliekų tvarkymo įmonės, atitinkančios LR

⁷ Bylos 1 tomas, 29-31 lapai.

⁸ Bylos 1 tomas, 49-55 lapai.

⁹ 2013-10-24 Bylų nagrinėjimo posėdžio protokolas Nr. 4S-26. Bylos 1 tomas, 80-84 lapai.

¹⁰ Bylos 1 tomas, 86-88 lapai.

¹¹ Bylos 1 tomas, 106-117 lapai.

teisės aktų bei Taisyklių reikalavimus ir kurios yra sudariusios sutartis su Savivaldybės administracija. Sutartyse Savivaldybės administracija nustato šioms atliekų tvarkymo įmonėms veiklos sąlygas (pvz. reikalavimus naudojamoms atliekų surinkimo mašinoms, konteineriams, informacijos, ataskaitų teikimui) atitinkančias, bet ne griežtesnes už Savivaldybės operatoriui (operatoriams) taikomus reikalavimus“.

(21) Kaip Konkurencijos tarybai 2014 m. lapkričio 7 d. raštu Nr. AP3-4228 nurodė Savivaldybė, informacija apie priimtą sprendimą bei 2013 m. redakcijos Taisyklės buvo paskelbtos ir Trakų rajono savivaldybės vietinėje spaudoje, šiuo metu yra galiojančios ir nepakeistos.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

4. Nutarimu nustatytų įpareigojimų vykdymo vertinimas

(22) Papildomo tyrimo metu siekta nustatyti, ar Savivaldybė tinkamai įvykdė Nutarimu dėl pažeidimo jai nustatytus įpareigojimus.

(23) Kaip nustatyta tyrimo metu, Savivaldybė ir Bendrovė 2008 m. Susitarimą papildė 3 punktu ir nustatė, jog Sutarties pratęsimo laikotarpiu netaikomos Sutarties 10.16 punkto nuostatos, numatančios pareigą savivaldybei nesudaryti sutarčių su kitomis atliekų tvarkymo įmonėmis dėl Savivaldybės viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo. Tad sprendžiant klausimą, ar Savivaldybės priimtais sprendimais buvo įvykdyti Nutarimu nustatyti įpareigojimai, reikalinga sistemiškai vertinti Susitarimo nuostatas ir 2013 m. redakcijos Taisyklių reikalavimus.

(24) Sistemiškai aiškinant 2013 m. redakcijos Taisyklių reikalavimus, darytina išvada, jog atliekų turėtojai turi teisę sudaryti sutartis dėl atliekų tvarkymo ir su kitais atliekų tvarkytojais.

(25) Be kita ko, 2013 m. redakcijos Taisyklių 13 punktą apibrėžia, jog atliekų tvarkytojas (įskaitant ir Savivaldybės operatorių (operatorius)) – tai „įmonė, kuri surenka ir (ar) veža, ir (ar) naudoja, ir (ar) šalina atliekas, atlieka šių veiklų organizavimą ir stebėseną visoje savivaldybės teritorijoje“. Šiuo punktu sudaromos galimybės kitiems ūkio subjektams (ne savivaldybės įmonei) teikti atliekų tvarkymo paslaugas Savivaldybės teritorijoje.

(26) Vertinant padarytus Taisyklių pakeitimus, konstatuotina, kad tiek juridiniams, tiek fiziniams asmenims yra sudarytos galimybės pasirinkti ne tik Savivaldybės operatorių, bet ir kitus paslaugų teikėjus. Atitinkamai, atliekų tvarkymo įmonės turi galimybę veikti visoje Savivaldybės teritorijoje, sudarant vienodas konkurencijos sąlygas.

(27) Savivaldybė 2014 m. lapkričio 7 d. rašte Nr. AP3-4228 Konkurencijos tarybai nurodė, kad „siekdama ištaisyti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimą, savivaldybė pašalino abi šias aplinkybes, t. y. (1) panaikino UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ išimtinę teisę savivaldybės teritorijoje verstis nurodyta veikla ir (2) leido ir kitoms atliekų tvarkymo veikla užsiimančioms įmonėms teikti šią paslaugą savivaldybės teritorijoje, laisvai konkuruojant tarpusavyje (bei su UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“), siekiant sudaryti sutartis su atliekų turėtojais“¹².

(28) UAB „VSA Vilnius“ (pareiškėjas, kurio skundo pagrindu Konkurencijos taryba atliko tyrimą dėl Savivaldybės veiksmų ir priėmė Nutarimą) 2014 m. lapkričio 11 d. raštu Nr. 7776 informavo Konkurencijos tarybą, jog įmonė neteikia atliekų tvarkymo paslaugų Trakų rajono savivaldybės teritorijoje, bei nėra teikusi rašytinių prašymų ir užklausimų Savivaldybei pastaruoju metu dėl tokios galimybės¹³.

(29) Sistemiškai įvertinus pakeisto 2008 m. Susitarimo nuostatas bei nauja redakcija išdėstytą 2013 m. redakcijos Taisyklių reikalavimus darytina išvada, kad UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ nebeturi išimtinių teisių teikti atliekų tvarkymo paslaugas Savivaldybės teritorijoje, nes Savivaldybė sudarė galimybes Savivaldybės teritorijoje paslaugas teikti ir kitoms atliekų tvarkymo įmonėms, todėl yra pagrindas tyrimą dėl nustatytų įpareigojimų nevykdymo nutraukti.

¹² Bylos 1 tomas, 100-117 lapai.

¹³ Bylos 1 tomas, 99 lapas.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 1 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

Tyrimą dėl Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2011 m. vasario 10 d. nutarimu Nr. 2S-4 „Dėl Trakų rajono savivaldybės sprendimų, pavedant viešosios atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimą ir plėtojimą vykdyti UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“, atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams“ nustatytų įpareigojimų nevykdymo nutraukti.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas